

TEGnap szünet

Mit teszel, ha tönkremegy a mobiltelefonod? És ha elromlik a számítógéped? Évente mintegy **50 MILLIÓ TONNÁNYI ELEKTRONIKUS HULLADÉK KELETKEZIK A MÁR NEM HASZNÁLT KÉSZÜLÉKEKBŐL**. Ez a tömeg megtöltene 1 millió kamiont, amelyek egymás mögé parkolva félig körbeérnék a Földet.

EZ MEGDÖBBEN- TŐ MENNYISÉG.

Az viszont, hogy mi történik ezzel a **VESZÉLYES ÉS MÉRGEZŐ ANYAGOKAT TARTALMAZÓ** e-hulladék tömeggel, még ennél is megdöbbentőbb!

Az eldobott elektronikus készülékeknek mindössze 25%-a kerül megfelelő helyre. Az e-hulladék egy része Európai szeméttelpein vagy szeméttégetőiben végzi. Ami viszont nem – **ÉS ITT TÖBB MILLIÓ TONNÁNYI HULLADÉKRÓL VAN SZÓ –**, AZT ILLEGÁLISAN AFRIKÁBA, ILLETVE ÁZSIÁBA EXPORTÁLJÁK, ÉS OTT SZÓRJÁK KI - egyaránt veszélyeztetve a környezetet és az ott élők egészségét.

Ghánában a gyerekek, akár már a nyolc éves korúak is, a szemétből kiguberált számítógépeket szétszedve, a mérgező e-hulladékból próbálnak még hasznosítható alkatrészekhez jutni. Miközben védőruházat nélkül **SÚLYOS EGÉSZSÉGHÁROSODÁST SZENVEDNEK ÉS SZENVEDHETNEK A MÉRGEZŐ VEGYI ANYAGOK MIATT, MÉG A szerencsésebb napokon is jó, ha 1 dollárt keresnek.**

Az illegálisan elhelyezett e-szemét **NEM CSAK A GYEREKEK EGÉSZSÉGÉT KÁROSÍTJA, HANEM A FÖLD ÁSVÁNYI KÉSZLETEIT IS VESZÉLYEZTETI**. Pedig, ha a régi mobiltelefonjaink és a számítógépeink megfelelő helyre kerülnek, sok értékes fém újra felhasználható lenne belőlük. **A MAGASABB ÚJRAFELHASZNÁLÁSI ARÁNY RÉVÉN KEVESEBB ÁSVÁNYI ANYAG KITERMELÉSÉRE LENNE SZÜKSÉG, AZAZ KEVÉSBÉ KÁROSÍTANÁNK BOLYGÓNKAT IS.**

“Nem tudom, miért küldik ide az eldobált elektronikus eszközöket. Vajon az európai gyerekek is számítógépeket és tévé készülékeket szerelnek szét iskola helyett, hogy pénzt keressenek?”

PAA KWESI, 17 ÉVES, GHÁNA

A WWW.MAKEITFAIR.ORG OLDALON MEGTALÁLOD, HOGY MIKÉNT TÁMOGATHATOD A MAKE IT GREENER KAMPÁNYT.

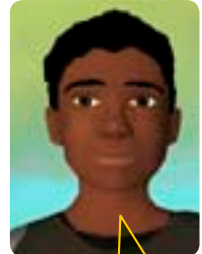
ELRONTOTT SZÁMÍTÓGÉPEK, VESZÉLYEZTETETT ÉLETEK

Ghána fővárosában, Accrában, a 16 éves Ibrahim Harun minden reggel hatkor az elektronikus szemetet tároló telepre indul. 12 órát tölt ezen a veszélyes helyen kövekkel törve szét eldobott számítógépeket. Pusztá kézzel húzza ki az alumíniumot és a rezet tartalmazó huzalokat, szabad tűznél melegíti fel őket, hogy a rezet kinyerje. A számítógép többi alkatrésze a folyóban végzi, vagy szétszórják a környező földeken.

A LEGJOBB NAPOKON, IBRAHIM NAGYJÁBÓL 1 DOLLÁRT KERES.

“Van úgy, hogy akár egy hétig sem keresek semmit és a barátaimtól kell enivalót kérnem”- meséli. Nyolc éves kora óta dolgozik a szeméttelenen.

Ibrahim 25 éves bátyja több mint 12 évet dolgozott a szeméttelenen, de **EGY BETEGSÉG MIATT ABBA KELLET HAGYNIA.** “Mostanra már úgy köhög, hogy véres nyálat köp” – mondja Ibrahim. **“AZ ORVOS SZERINT ROSSZZINDULATÚ DAGANATA VAN.”**

IBRAHIM

“NINCS RAJTAM VÉDŐRUHA MUNKA KÖZBEN” - mondja Ibrahim. “A kezem és lábamon rengeteg seb van. Megvágja az összetört monitorok üvege, vagy más éles fém.” “Vigyázok, amennyire csak lehet, hogy minél kevesebb füstöt lélegezzek be” – teszi hozzá. “Mégis, **GYAKRAN FÁJ A FEJEM, ÉS HAMAR ELFÁRADOK**, ha mondjuk futni kezdek. Már focizni sem tudok úgy, mint régebben. Elfáradok és levegő után kapkodok.”

MINDEZEN VESZÉLYEK ELLENÉRE IBRAHIM ÉS A HOZZÁ HASONLÓ SORSÚ FIÚK ÉLETÜKET KOCKÁZTATJÁK AZÉRT A HETI EGY DOLLÁRÉRT, AMIT A SZEMÉTTÉLEPEN KERESNEK. Ibrahim munkájával hozzájárul húgának iskoláztatásához. **DE VALAMI JOBBRÓL ÁLMODIK.** Egy nap szeretne elég pénzt keresni ahhoz, hogy szerszámot szerezzen, hegesztő váljon belőle, és jobb életet élhessen.

“AZ EURÓPAIAK NEM TÖRÖDNEK VELÜNK, ezért szállítják ide a szemetüket” – véli Ibrahim. “Az európaiak akár **KÖNYVEKET IS KÜLDHETNÉNEK IDE, HASZNÁLHATATLAN, EGÉSZSÉGHÁRSÍTÓ SZÁMÍTÓGÉPEK HELYETT.”**

“Többféle kockázatnak vagyunk itt kitéve: Az égő kábelek füstje veszélyes. Ettől betegedett meg a bátyám is” - mondja Ibrahim.

EGY MOBILTELEFON ZÖLD ÉLETÚTJA

TERVEZÉS

Kevesebb nyersanyag felhasználás, több újrahasznosított fém

BÁNYÁSZAT

A bányászat környezetbarát

GYÁRTÁS

A legtöbb mérgező vegyi anyagot mellőzik.

FELHASZNÁLÁS

A termékek lecserélés helyett hosszú életűek, fejleszthetőek.

IT TÉNYEK

- 2007-BEN TÖBB, MINT 1.1 MILLIÁRD MOBILTELEFONT ÉS 250 MILLIÓ SZÁMÍTÓGÉPET ADTAK EL A VILÁGON. EZ AZ ÓRIÁSI ELADÁSI SZÁM NÉHÁNY ÉVEN BELÜL HATALMAS MENNYISÉGŰ SZEMETET JELENT MAJD.
- EURÓPÁBAN ÁTLAGOSAN MINDENKI 15 KG E-SZEMETET DOB KI ÉVENTE.
- ÉVENTE 20 - 50 MILLIÓ TONNA TÖMEGŰ E-HULLADÉKOT DOBNAK KI VILÁGSZERTE.
- EURÓPÁBAN AZ ÉVI 8.7 MILLIÓ TONNÁNYI ELEKTRONIKUS HULLADÉKNAK MINDÖSSZE 25%-ÁT GYŰJTIK ÉS HELYEZIK EL MEGFELELŐ MÓDON - AZ E-HULLADÉK GYŰJTÉSÉT SZABÁLYOZÓ, 2005-BEN BEVEZETETT RENDELKEZÉSEK ELLENÉRE.
- EGY ALIG NÉHÁNY KG SÚLYÚ SZÁMÍTÓGÉP ELŐÁLLÍTÁSÁHOZ ÁTLAGOSAN 1.500 LITER VIZET, 5.300 KWH ENERGIÁT, 240 KG FOSSZILIS ÜZEMANYAGOT ÉS 22 KG-NYI EGYÉB VEGYI ANYAGOT HASZNÁLNAK FEL. MINDEZ EGYÜTTESEN 1,8 TONNA – EGY ORRSZARVÚ SÚLYA.

E-HULLADÉK

A termékek újrahasznosítása egyszerűbb, a vállalatok kidolgozzák az e-hulladék összegyűjtésének rendszerét. Kizárt, hogy a szeméthegek a fejlődő országokba kerüljenek.

A városi arany nyomában

Az ember nem gondolná, hogy minden utcáskor arany van elásva. Pedig a régi mobiltelefonok és számítógépek aranyat, platínát és egyéb értékes fémeket tartalmaznak. Ennek mértéke az egyes készülékekben igen kicsi, de együttesen csak a 2007-ben eladott több milliónyi mobiltelefon 29 tonnányi aranyat tartalmaz. A jó hír az, hogy az arany és az egyéb értékes fém részek 95%-át újra hasznosíthatják az erre szakosodott üzemek. De ehhez az kell, hogy a használt készülékeket megfelelő helyen gyűjtsék össze és ne szállítsák el illegálisan más kontinensekre.

Nagy gond azonban az, hogy az újrahasznosítás aránya nagyon alacsony. A Nokia 2008-as nemzetközi felmérése rámutatott: az emberek mindössze 3%-a törődik mobiltelefonja újrahasznosításával. A régi készülékeknek közel felét otthon elteszik és sosem használják többet.

Ahelyett tehát, hogy Afrika és Ázsia aranykészleteit aknáznánk ki, ideje, hogy az értékes ásványi részeket megmentenénk a mobiltelefonokban rejlő, saját városi aranykészletünk hasznosításával. Mindössze annyit kell tenned, hogy a már nem használt mobilodat vissza vidd abba az üzletbe, ahol megvetted, a hozzád legközelebbi hulladékudvarba, vagy az erre kijelölt gyűjtőhelyre.

ÚTIKALAUZ ZÖLDEBB ELEKTRONIKÁHOZ

Ha meg szeretnéd tudni, hogy saját mobiltelefonod, számítógéped, vagy videojátékod gyártója mennyire "zöld", nézz utána a **GREENPEACE WEBOLDALÁN:** www.greenpeace.org/international/campaigns/toxics/electronics/how-the-companies-line-up

A környezetvédelmi kampányairól ismert Greenpeace aszerint rangsorolta a vállalatokat, hogy mennyire tartják szem előtt a környezetvédelmi szempontokat. A listán leghátul a Nintendo és a Microsoft kullog. A Greenpeace a "legzöldebb" laptopokat, asztali számítógépeket, televíziókészülékeket és mobiltelefonokat is számba vette. Sajnos azonban **MÉG A LEGZÖLDEBB ELEKTRONIKAI TERMÉKEK GYÁRTÓINAK IS SOKAT KELL TENNIÜK** ahhoz, hogy termékeik igazán környezetkímélőek legyenek.

Akkor miért nem írjuk meg a saját elektronikai készülékeinket gyártó vállalatoknak, hogy legyenek zöldebbek? **HA SOKAN GYAKOROLNAK NYOMÁST RÁJUK, ELŐBB-UTÓBB KÉNYTELENEK LESZNEK FELELŐSEN MŰKÖDNI!**

**A LAP HÁTOLDALÁN
MEGTUDHATSZ TÖBBET
MINDERRŐL →**

ZÖLD IT S

Az elektronikai ipar egyre hangosabb egy új kifejezéstől: "Zöld IT". Néhány vállalat azonban azt hiszi, elegendő energiatakarékos termékekkel előállniuk ahhoz, hogy "zöld"-ek legyenek. A **makeITfair** szerint ez még nem elég zöld!

Rengeteg zöld fejlesztés van az elektronikai iparban – némelyek a toxikus anyagok csökkentését célozzák meg, míg mások az energiahatékonyságot, a hosszabb élettartamú termékeket, vagy az újrahasznosítást. Egy igazán zöld termék kulcsa azonban az lenne, ha ezeket a szempontokat a fejlesztés összehangolná, és alkalmazni tudnák mind a nyersanyag bányászat, mind a termék előállítás során.

És itt jön a Te szereped! Ha a fiatal vásárlók figyelme az igazán zöld termékek felé fordulna, az meggyőzné az elektronikai óriásokat: van igény az olyan környezetbarát termékekre, amelyek nem teszik tönkre a Földet és amelyek nem ártalmasak sem a most élők, sem a következő generációk egészségére.

A makeITfair szerint sürgős lépéseket kell tennünk az olyan gyártók zöldítésének érdekében, mint a Nintendo és a Microsoft. Ezek a vállalatok nem csak, hogy a Greenpeace lista legalján állnak, de még hosszú utat kellene megtenniük ahhoz, hogy a legkeresettebb termékeikhez nyersanyagot szolgáltató bányászat is közelítsen a zöld alapelvekhez. Ha mindez cselekvésre késztet, kattints a weboldalunkra és **KÜLDJ EMAIL-T A NINTENDO ÉS MICROSOFT VEZETŐINEK MOST!** Együtt méltányosabbá tehetjük az elektronikai ipart mindenki számára, bárhol az egész világon.

További makeITfair szórólapokat találsz az elektronikai ipar legkülönbözőbb aspektusairól és csatlakozhatsz a kampányhoz az alábbi címen:

www.makeITfair.org

KÖVETKEZŐ E-MAIL AKCIÓNK:

 VIDD AZ E-HULLADÉKOT A HELYI ÖNKORMÁNYZATHOZ VAGY AZ ÜZLETBE, AHOL VETTED!

 HASZNÁLD MINÉL HOSSZABB IDEIG AZ EGYES KÉSZÜLÉKEKET ÉS FEJLESZD ŐKET – FŐLEG A SZÁMÍTÓGÉPET ÉS A LAPTOPOT!

 SEMIKÉPPEN SE DOBD SIMA SZEMETESBE A HASZNÁLT KÉSZÜLÉKEKET!

KAPCSOLAT:
KARAT Coalition
makeITfair campaigner
ul. Rakowiecka 39A/14
02-521 Warsaw, Poland
Tel: +48 (0) 22 628 20 03
info@karat.org.pl
www.makeitfair.org

Tudatos Vásárlók Egyesülete
1123 Budapest
Bem rakpart 30. II/19.
Tel: +36 (1) 225 81 36
tve@tve.hu

Ez a dokumentum az Európai Bizottság pénzügyi támogatásával készült. Tartalmáért a SOMO nevű szervezet felel. A dokumentumban foglaltak semmilyen körülmények között sem tekinthetők az Európai Bizottság álláspontjának.

2009. május